

Sınıf Öğretmenlerine Üstün Yetenekli Öğrencilerin Belirlenmesi Konusunda Verilen Bir Eğitimin Öğretmenlerin Bilgi Düzeyine Etkisi*

Feyzullah Şahin **

Namık Kemal Üniversitesi

Tevhide Kargın ***

Ankara Üniversitesi

Öz

Bu araştırmada, genel eğitim okullarında derslere giren sınıf öğretmenlerine üstün yetenekli öğrencilerin belirlenmesi konusunda uygulanan bir eğitim programının etkililiği ve uygulanan eğitim programının güçlü yönleri ile sınırlılıklarına ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, deneysel ve betimsel yöntemin kullanıldığı karma desende sürdürülmüştür. Araştırma grubu 14'ü deney, 15'i kontrol grubu olmak üzere toplam 29 öğretmenden meydana gelmektedir. Katılımcılara, üç gün üst üste 3'er saat olmak üzere, toplamda 9 saatlik bir eğitim uygulanmıştır. Uygulanan program, Taba modeline göre hazırlanmıştır. Araştırma sonucunda, deneyin uygulandığı grupta yer alan öğretmenlerin bilgi testinden aldıkları uygulama öncesi ve sonrası puanları arasında anlamlı yüksek düzeyde bir fark olduğu belirlenmiştir ($z=3.243$, $p<.05$, $d=.87$). Kontrol grubu öğretmenlerin ise bilgi testi ön test-son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($z=1.538$, $p>.05$). Ayrıca, uygulamanın güçlü yönleri ile sınırlılıklarına ilişkin öğretmen görüşleri de belirlenmiştir. Nicel verilerin analizinde Wilcoxon İşaretli Sıralar testi ve Mann Whitney U testine, nitel verilerin analizinde ise betimsel analiz yöntemine başvurulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Üstün yetenek, öğretmen eğitimi, tanılama, eğitim programı.

Abstract

In this study, the effectiveness of a training programme to identify talented students on class teachers in general education schools was investigated and the opinions of teachers regarding strengths and limitations of the training programme were examined. The research was maintained in the mixed type design which included experimental and descriptive methods. The practice of the research was managed with 29 voluntary teachers in total, 14 of whom were in the experiment group and 15 of whom were in the control group. An education of 3 hours during three successive days and 9 hours in total was carried out on the participants. The practised program was prepared according to Taba model. At the end of the study, it was found that there is a significant difference between the scores before the practice and after the practice of the teachers taking part in the group in which the experiment was performed on ($z=3.243$, $p<.05$, $d=.87$). A significant difference could not be found between pretest-posttest scores of the control group teachers. Also, teachers' views concerning the strengths and limitations of the practice were determined. Wilcoxon Signed Ranks Test and Mann Whitney U Test were used in the analysis of the quantitative data and descriptive method was used in the analysis of qualitative data.

Key Words: Talented, teacher education, identification, training programme.

*Bu çalışma Prof. Dr. Tevhide Kargın danışmanlığında, Feyzullah Şahin tarafından hazırlanan doktora tezinin bir kısmından hazırlanmıştır.

** Öğr. Gör. Dr., Namık Kemal Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Bölümü, Merkez-Tekirdağ, E-posta: fsahin@nku.edu.tr

***Prof.Dr.,Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Cebeci-Ankara, E-posta: kargin@education.ankara.edu.tr

Üstün yetenekli bireyler fiziksel, zihinsel, sosyal ve kişilik özelliklerinin dağılımı, sıklığı, zamanlaması ve bu özelliklerin birleşimi açısından normal bireylerden farklılık gösterirler (Akarsu, 2004). Bu bireyleri bir grup olarak değerlendirdiğimizde kendi içlerinde dahi oldukça farklıdır. Özellikle yetenek düzeyi yükseldikçe sergilenen davranışlar arasındaki farklılıklar artmaktadır (VanTassel-Baska, 1998a). Dolayısıyla, söz konusu bireylerin eğitsel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bireyselleştirilmiş bir eğitim hizmeti sunulması gerekmektedir (Tomlison, 1999; VanTassel – Baska, 1998b). Aksi takdirde, genel eğitim sınıflarında uygulanan eğitimin üstün yetenekli öğrencilerin zekâ ve öğrenme düzeylerinin çok gerisinde olacağı; sonucunda, bu öğrencilerde yalnızca düşük başarı sendromu değil, yanı sıra geçici ya da kalıcı zihinsel tembelliğin de ortaya çıkabileceği ifade edilmektedir (Sak, 2010: 138).

Üstün yetenekli bireylerin ilerleme hızlarına uygun bir eğitim alabilmelerinin ilk adımı tanılamadır. Sınıf öğretmenleri bu noktada önemli bir görevi yerine getirmekte, sınıflarında bulunan olası üstün yetenekli bireyleri davranışsal özelliklerine göre değerlendirerek, tanılanmak üzere ilgili merkezlere yönlendirmektedirler (Hunsaker, Finley ve Frank, 1997). Bu sürecin verimliliği ile etkililiği ise öğretmen niteliklerine paraleldir (Rohrer, 1995).

Bu bağlamda, Türkiye’de genel eğitim okulları birinci kademe sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli bireylerin belirlenmesine ilişkin aldıkları eğitimleri incelendiğinde, sınıf öğretmenliği programlarında lisans düzeyinde üstün yetenekli/zekâlı çocuklar isimli herhangi bir ders bulunmadığı görülmektedir. Birkaç üniversitede ise -kısmen- özel eğitim dersi kapsamındaki konular arasında yer almaktadır. Ayrıca, kamuda çalışan öğretmenlere yönelik Milli Eğitim Bakanlığı’na hazırlanan hizmet içi eğitim planlarına bakıldığında bu konuda sınıf öğretmenlerine yönelik herhangi bir planlama olmadığı (MEB, 2012, 2011, 2010b, 2009, 2008, 2007, 2006, 2005), görevde olan öğretmenlere yönelik sertifika programlarının düzenlenmediği; sınıf öğretmeni adaylarına ise öğretmenlik mesleği seçiminden sonra-göreve başlamadan önce herhangi bir eğitim verilmediği tespit edilmiştir. Tüm bunların bir sonucu olarak da bu konuda, yapılan araştırmalarda, sınıf öğretmenlerinin konuya ilişkin bilgi düzeyinin sınırlı olduğuna ilişkin bulgular elde edilmiştir (İnan, Bayındır ve Demir, 2009; Gökdere ve Ayvacı, 2004; MEB EARGED, 2008). Bu bulgular ve Türkiye’deki öğretmen yetiştirmeye yönelik mevcut uygulamalar (hizmet içi eğitim, kurs, seminer vb) birlikte değerlendirildiğinde; sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli bireyler konusunda bilgi düzeylerinin yeterli olmadığını söylemek mümkündür.

Bu noktadan hareketle, bu araştırmada üstün yetenekli öğrencilerin belirlenmesi konusunda verilen bir eğitim programının öğretmenlerin bilgi düzeyine etkisi ile uygulanan eğitim programının güçlü yönleri ve sınırlılıklarına ilişkin öğretmen görüşlerinin tespit edilmesi bu araştırmanın genel amacını oluşturmaktadır.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıda yer alan araştırma sorularına yanıt alınmaya çalışılmıştır:

1. Uygulanan eğitim programı öğretmenlerin bilgi düzeyinde anlamlı bir farklılık oluşturmuş mudur?
2. Düzenlenen eğitim programının güçlü yönleri ile sınırlılıklarına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, eğitim materyallerinin hazırlanması, verilerin analizi ve uygulamaya ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırma, betimsel ve deneysel yöntemin birlikte kullanıldığı karma modelde sürdürülmüştür. Araştırmanın deneysel bölümünde ön test-son test kontrol gruplu deneysel desene başvurulmuştur. Uygulanan programın etkililiğinin belirlenmesinde nicel değerlendirme araçları kullanılmıştır.

Katılımcıların programın güçlü yönleri ile sınırlılıklarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesinde betimsel yönleme başvurulmuştur. Betimsel bölümde ise nitel değerlendirme araçları tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu; 2012 yılında Tekirdağ İl genelinde ilköğretimde çalışan 29 sınıf öğretmeninden meydana gelmektedir. Öğretmenler belirlenirken gönüllülük esası gözetilmiştir. Araştırma grubu oluşturulurken öğretmenlerin 14'ü deney, 15'i ise kontrol grubuna dâhil edilmiştir.

Araştırma grubunun oluşturulmasında grupta yer alacak öğretmenlerin, konuya ilişkin bir hafta veya daha uzun süreli herhangi bir eğitim almamış olmaları gözetilmiştir. Ayrıca, deney ve kontrol grubu eşleştirilirken öğretmenlerin cinsiyet, bitirilen en son okul ve dersine girilen sınıf düzeyi göre benzer özellikler sağlıyor olmalarına özen gösterilmiştir.

Tablo 1

Deney ve Kontrol Grubu Öğretmenlerin Sosyo-Demografik ve Eğitim Durumları

		Deney grubu		Kontrol grubu	
		f	%	f	%
Cinsiyet	Kadın	9	64.3	10	66.6
	Erkek	5	35.7	5	33.3
Yaş	20-30 yaş	1	7.1	-	0
	31-40 yaş	3	21.4	4	26.6
	41-50 yaş	7	50.0	6	40.0
	51- ve üzeri	3	21.4	5	33.3
Bitirilen en son okul	Lisans	10	71.4	11	73.3
	Lisansüstü (Yüksek Lisans)	1	7.1	1	6.6
	Diğer	3	21.4	3	20.0
Mesleki kıdem	5 yıl ve daha az	1	7.1	-	0
	6-10 yıl	-	0	2	13.3
	11-15 yıl	2	14.3	3	20.0

Tablo.1'den görüleceği üzere, araştırmanın deney grubunda toplam 14 öğretmen yer almıştır. Söz konusu öğretmenlerin 9'u kadın (%64.3), 5'i (%35.7) erkektir. Öğretmenlerin 1'i (%7.1) 20-30 yaş grubu, 3'ü (%21.4) 31-40 yaş grubu, 7'si (%50.0) 41-50 yaş grubu ve 3'ü (%21.4) 51 ve üzeri yaş grubuna aittir. Katılımcılar tarafından en son bitirilen okul 10'u (%71.4) lisans, 1'i (%7.1) lisan üstü (yüksek lisans) ve 3'ü (%21.4) diğer (köy eğitim enstitüsü, ön lisans) olarak belirtilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 1'i (%7.1) 5 yıl veya daha kısa, 2'si (%14.3) 11-15 yıl, 2'si (%14.3) ve 9'u (%64.3) 21 yıl veya daha uzun süredir öğretmenlik mesleğinde çalışmaktadırlar. Öğretmenlerin 4'ü (%28.6) 2. sınıfta, 3'ü (%21.4) 3. sınıfta, 4'ü (%28.6) 4. sınıfta ve 3'ü (%21.4) 5. sınıfta derslere girmektedirler.

Kontrol grubu ise toplam 15 öğretmenden oluşmaktadır. Söz konusu öğretmenlerin 10'u kadın (%66.6), 5'i (%33.3) erkektir. Katılımcıların 4'ü (%26.6) 31-40 yaş grubu, 6'sı (%40.0) 41-50 yaş grubu ve 5'i (%33.3) 51 ve üzeri yaş grubuna aittir. Öğretmenler tarafından en son bitirilen okul 11'i (%73.3) lisans, 1'i (%6.6) lisan üstü (yüksek lisans) ve 3'ü (%20.0) diğer (köy eğitim enstitüsü, ön lisans) olarak belirtmişlerdir. Katılımcıların 2'si (%13.3) 6-10 yıl, 3'ü (%20.0) 11-15 yıl, 5'i (%33.3) 16-20 yıl ve 5'i (%33.3) 21 yıl veya daha uzun süredir öğretmenlik mesleğinde çalışmaktadırlar. Öğretmenlerin 3'ü (%20.0) 2. sınıfta, 5'i (%33.3) 3. sınıfta, 4'ü (%26.6) 4. sınıfta ve 3'ü (%20.0) 5. sınıfta derslere girmektedirler.

Veri Toplama Araçları ve Uygulama İşlem Materyali

Araştırmada veri toplama amacıyla bir uygulama işlem materyali ve üç ölçme aracı geliştirilmiştir. Ayrıca, görüşme yöntemine de başvurulmuştur.

1. Eğitim Materyallerinin Hazırlanması ve Uygulanması

Araştırmanın uygulamasında başvuru eğitim programı Taba modeline göre geliştirilmiştir. Taba modeli, tümevarım yaklaşımını ele almaktadır. Söz konusu modele göre program geliştirilirken ihtiyaç analizi yapılması, amaçların belirlenmesi, içeriğin seçimi ve düzenlenmesi, öğrenme yaşantılarının belirlenmesi ve değerlendirme aşamaları sırası ile takip edilmektedir (Demirel, 2008).

İhtiyaç analizi kaynak taraması yöntemine göre yapılmıştır. Kaynak tarama çalışması üç farklı aşamada yürütülmüştür. Bunlar alan yazın tarama, ilgili kurum raporlarının değerlendirilmesi ve mevcut öğretmenlik programlarının incelenmesidir (Demirel, 2008). İhtiyaç analizine uygun olarak, yukarıda bahsedildiği sıralama içerisinde programın sonraki aşamaları gerçekleştirilmiştir. Geliştirilen program uygulama öncesi dört uzmanın görüşüne (bir üstün zekâ alanında çalışan uzman, iki özel eğitim uzmanı ve bir ölçme değerlendirme alan uzmanı) sunulmuştur, gelen uzman görüşleri doğrultusunda programa son hali verilmiştir.

Eğitim programı üstün yetenek ve üstün yeteneği etkileyen etmenler, üstün yetenekli çocukların özellikleri ve üstün yetenekli çocukların belirlenmesinde kullanılacak araçlar konularını içermektedir. Uygulama, üç gün üst üste her gün 3 saat olacak biçimde, toplamda 9 saat sürmüştür. Eğitim etkinlikleri araştırmacı tarafından sürdürülmüştür.

Katılımcılara araştırmacı tarafından geliştirilen ve uzman görüşleri ile son hali verilen eğitim programı içeriğine ilişkin bir kitapçık eğitimden on gün önce verilmiştir. Ayrıca, eğitim kapsamında zihinsel alanda üstün yetenekli bir çocuğun eğitim hayatını anlatan -Nugett ve Shaunessy'in (2003) "Film In Teacher Training: Viewing The Gifted Through Different Lenses" isimli araştırmasında referans gösterilen- 1992 yapımı "Küçük Adam Tate (Little Man Tate)" filmi izlenmiştir. Böylece, eğitim kapsamında teorik olarak anlatılan konuların sınıfta yansıtılmasına kısmen olanak tanınmıştır.

2. Üstün Yetenekli Çocukları Tanıma Bilgi Testi (ÜYÇBT)

Bilgi testi, bireyin belirli bir ders veya eğitim programından ne derece yararlandığını ölçmek için kullanılacak test türüdür (Özgüven, 2007). Test araştırmacının doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir. Testin geliştirilmesi aşamasında öncelikle öğretmenlere verilecek eğitim programının hedefleri belirlenerek, toplam çoktan seçmeli beş şıklı 32 soru üretilmiştir. Hazırlanan taslak formda yer alan her bir sorunun, bu testle ölçülmek istenen hedefi ölçüp ölçmediği ve madde yazma tekniklerine uygun olup olmadığı yönünden incelenmesi amacıyla ölçme ve değerlendirme uzmanı görüşüne sunulmuştur. Gelen görüşler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak taslak forma geçerlik-güvenilirlik çalışması öncesi son hali verilmiştir. Test geliştirilirken 394 öğretmenden elde edilen veriler analize dâhil edilmiştir. Testin geçerlik çalışması yapılırken madde geçerliliğine başvurulmuştur. Test, 19 maddeden oluşmaktadır. Madde güçlükleri .34 ile .66 arasında, ayırt etme indeksleri ise .26 ile .74 arasında değişmektedir. Testin güvenilirliği Kuder-Richardson (KR-20) formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Sonucunda, KR-20 .79 olarak belirlenmiştir (Şahin, 2012, 2013b). Bu sonuca göre testin oldukça güvenilir olduğu kanaatine varılmıştır (Kalaycı, 2008).

Teste, uygulanan eğitim programının etkililiğini değerlendirme amacıyla başvurulmuştur. Uygulamadan on gün önce ön test olarak uygulanan araç, uygulama bitiminden on gün sonra tekrar son test olarak kullanılmıştır.

3. Öğretmen İzlem Formu

Ön test-son test kontrol gruplu deneysel uygulamalarda, deneklerin deneyin sınırları dışındaki yaşantılarında bir farklılaşma araştırmanın iç geçerliliğini tehdit eden unsurlardan birisidir (Büyüköztürk, 2007). "Öğretmen İzlem Formu", uygulama süresince deney ve kontrol grubunda yer alan bireylerin üstün yetenekli öğrenciler hakkında eğitim programı dışında herhangi bir kaynaktan bilgi alıp almadığını belirlemek üzere araştırmacı tarafından geliştirilmiş bir değerlendirme aracıdır. Hazırlanan taslak forma iki uzmanın (bir özel eğitim ve bir ölçme değerlendirme alan uzmanı) görüşüne sunulmuş son hali verilmiştir. Söz konusu form kısa yanıtı, açık uçlu dört sorudan oluşmaktadır.

4. Görüşme Formu

Araştırma kapsamında bir dersin nasıl öğretildiği, öğrencilerin neler yaptığı, ne tür etkinliklerin işe koşulduğu, öğrenme sürecini olumlu yada olumsuz yönde etkileyen neler olduğunun belirlenmesi amacıyla nitel verilere başvurulabilir (Büyüköztürk ve diğer., 2009). Elde edilecek sonuçlar, aynı programın tekrarında veya ileride buna benzer programların düzenlenmesi açısından önemli bilgiler içerecektir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu çalışmada görüşme tekniğine, katılımcıların eğitim programının güçlü ve sınırlı yönlerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla başvurulmuştur. Formda, sekiz adet açık uçlu soru yer almıştır.

Uygulama sonrası deney grubunda yer alan öğretmenlerden görüşmeye gönüllü olan on ikisi ile görüşme yapılmıştır. Görüşmelerde, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Taslak form iki uzmanın (bir özel eğitim ve bir ölçme değerlendirme alan uzmanı) görüşüne sunulmuş, gelen öneriler doğrultusunda son şekli verilmiştir.

Görüşmeler araştırmacı dışında, deneyimli iki meslektaşı tarafından yürütülmüştür. Veri kaybı yaşanmaması için görüşmeler, -deneklerin izni ile- video kayıt cihazı kullanılarak kayıt altına alınmıştır. Daha sonra, görüşmelerin dökümü yapılmıştır. Böylece, görüşme verileri analize hazır hale getirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri SPSS paket programı 16.0 sürümü kullanılarak analiz edilmiştir. Çözümlemelerde araştırmaya katılan öğretmenlerin ölçeğe verdikleri yanıtların normal dağılım özelliği sergilememesinden dolayı (n=14, n=15), betimsel verilerin yorumlanmasında, aritmetik ortalama yerine uç değerlere hassas olmadığı için ortanca kullanılmıştır (Akgül ve Çevik, 2005: 64; Kalaycı, 2008: 52). Bundan dolayı, standart sapma yerine de minimum ve maksimum değerlerine yer verilmiştir.

Grup içi karşılaştırmada Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi ve Man Whitney U Testi kullanılmıştır. Ayrıca, karşılaştırılan gruplar arasında farkın anlamlı çıkması durumunda etki büyüklüğü (effect size) incelenmiştir ($d = z / \sqrt{n}$). Cohen'e (1988) göre $d \leq 0.2$ değerleri küçük, $0.2 < d < 0.5$ değerleri orta ve $d \geq 0.5$ değerleri ise büyük etki boyutunu ortaya koymaktadır.

Görüşmelerden elde edilen verilerin analizinde ise betimsel analiz yöntemine başvurulmuştur. Betimsel analizde, görüşülen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara yer verilir. Bu tür analizde amaç elde edilen bulguları, düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya aktarmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden – sonuç ilişkileri irdelenir ve bir takım sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Araştırmada kullanılan istatistiksel çözümlemelerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Araştırmada elde edilen bulgular, araştırmada yanıtı aranan sorular doğrultusunda sırasıyla aşağıda verilmiştir.

1. Programın Bilgi Düzeyindeki Artışa Etkisi

Araştırmada ilk önce, “Deney ve kontrol grubunda yer alan katılımcıların program öncesinde bilgi düzeyleri arasında bir farklılık var mıdır?” sorusunda yanıt aranmıştır. Daha sonra, uygulanan eğitim programının öğretmenlerin bilgi düzeyinde bir farklılık oluşturup oluşturmadığı araştırılmıştır. Devamında, deney ve kontrol grubunda yer alan öğretmenlerin bilgi düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bu soruların yanıtları aranırken ÜYÇTBT kullanılmıştır. Verilen yanıtlar, Man Whitney U ve Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi yardımı ile analiz edilmiştir. Yanıtlara ilişkin betimsel istatistikler ve analizden elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2

Bilgi Testinden Alınan Puanlar Tablosu.

Araştırma grubu		n	Ortanca	Minimum	Maksimum
Deney	Ön test	14	10.00	5.00	14.00
	Son test	14	13.00	10.00	18.00
Kontrol	Ön test	15	10.00	2.00	13.00
	Son test	15	11.00	4.00	13.00

Tablo 2’de yer aldığı üzere; deneyin uygulandığı grubun son test puanlarının ortancası (13.00±10.00-18.00) ön test puanlarının ortancasından (10.00±5.00-14.00), daha yüksektir. Testten alınabilecek en düşük puan 0.00, en yüksek puan ise 19.00’dır. Deneyin uygulandığı grupta yer alan katılımcıların son test uygulamasından aldığı en düşük puan 10.00 ve en yüksek puan 18.00’dır. Aynı durum, ön test için en düşük puan 5.00 ve en yüksek puan 14.00 biçiminde ölçülmüştür. Kontrol grubu son test puanlarının ortancası (11.00±4.00-13.00) ön test puanlarının ortancasından (10.00±2.00-13.00) daha yüksektir. Kontrol grubu son test uygulamasında katılımcıların aldığı en düşük puan 4.00 ve en yüksek puan 13.00’dır. Kontrol grubu ön test puanları ise en düşük 2.00, en yüksek 13.00 puandır.

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğretmenlerin program öncesi bilgi düzeyinin karşılaştırılmasına ilişkin tablo aşağıda sunulmuştur

Tablo 3

Araştırma Grubunda Yer Alan Öğretmenlerin Ön Test Puanları Man Whitney U Testi Tablosu.

Araştırma grubu	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamları	U	p
Deney grubu	14	15.39	215.50	99.50	.813
Kontrol grubu	15	14.63	219.50		

* $p < .05$

Yukarıda yer alan tablo-3’den görüleceği üzere, deney grubu ile kontrol grubunun ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir (U=99.50, $p > .05$).

Araştırma grubu öğretmenlerin uygulama öncesi ve sonrası bilgi testi puanlarının analizine ilişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4:

Eğitim Programının Değerlendirilmesine İlişkin Bilgi Testi Ön Test-Son Test Puanlarının Karşılaştırılması Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Tablosu.

Araştırma Grubu	Sontest- Öntest	n	Sıra Toplamı	Sıra Ortalaması	z	p
Deney	Negatif sıra	1	1.00	1.00	3.243*	.001**
	Pozitif sıra	13	104.00	8.00		
	Eşit	0	-	-		
Kontrol	Negatif sıra	6	33.50	5.58	1.538*	.124
	Pozitif sıra	9	86.50	9.61		
	Eşit	0	-	-		

*Negatif sıralar temeline dayalı, ** $p < .05$

Analiz sonuçlarına göre deneyin uygulandığı gruptaki öğretmenlerin bilgi testinden aldıkları ön test – son test puanları arasında anlamlı yüksek düzeyde bir fark olduğu belirlenmiştir ($z=3.243$, $p < .05$, $d=.87$). Fark puanlarının sıra toplamları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani son test uygulama puanı lehinde olduğu tespit edilmiştir. Düzenlenen eğitim programının, genel olarak deneyin uygulandığı gruptaki öğretmenlerin bilgi düzeyini artırmada etkisinin olduğu söylenebilir. Kontrol grubu öğretmenlerin ise bilgi testi ön test – son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($z=1.538$, $p > .05$).

Araştırmada incelenen bir diğer değişken, uygulama sonrası araştırma grubunda yer alan öğretmenlerin puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığıdır.

Tablo 5:

Araştırma Grubunda Yer Alan Öğretmenlerin Son Test Puanları Man Whitney U Testi Tablosu

Araştırma grubu	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Deney grubu	14	19.21	269.00	46.00	.009*
Kontrol grubu	15	11.07	166.00		

*p<.05

Araştırma grubunda yer alan öğretmenlerin bilgi düzeyi uygulama sonrası karşılaştırıldığında deney grubu öğretmenlerin lehinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (U=46.00, p<.05). Deney grubunda yer alan öğretmenlerin puanları (sıra ortalaması:19.21) kontrol grubunda (sıra ortalaması:11.07) yer alan öğretmenlerden daha yüksek çıkmıştır.

2. Programın Güçlü Yönleri ile Sınırlılıklarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Araştırmada incelenen bir diğer problem durumu, uygulanan eğitim programın güçlü ve sınırlı yönlerine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaçla, deney grubunda yer alan bireylerle uygulama sonrası görüşme yapılmıştır. Bilgi toplama amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmelerde verilen farklı yanıtlar ayrı başlıklar altında aşağıda sunulmuştur.

2.1 Uygulanan programın güçlü yönlerine ilişkin öğretmen görüşleri:

Uygulanan programın güçlü yönlerine ilişkin katılımcıların görüşlerini yansıtan görüşmeler aşağıda yansıtılmaya çalışılmıştır.

“Film izledik çok etkili oldu, filmde gördüklerimiz üstün yetenekli bir çocuğu daha iyi tanıma fırsatı verdi... Eğitimi hocamız mümkün olduğu kadar ana hatları ile sınıf ortamında kullanabileceğimiz bilgileri kapsamında vermeye çalıştı. Bu, eğitim süresince dikkatimin dağılmasını engelledi. Görüşme kaydı: Ö4.”

“Hocanın eğitim programı başlamadan eğitim içeriğine ilişkin verdiği bir dosya beni oldukça etkiledi. İçimden, evet bu hoca işini ciddiye alıyor dedim. ..eğitim esnasında deneyimlerim gözümün önüne geldi, bunları paylaştım...Görüşme kaydı: Ö3.”

“...eğitimden önce ne sormam gerektiğini bile bilmiyordum. Eğitim ilerledikçe kafamdaki soruların sayısı arttı, program boyunca hocamızla paylaştık, tartışmalara sık sık katıldım, deneyimlerimi paylaştım. Görüşme kaydı: Ö12”.

Öğretmenler programın güçlü yönlerini; eğitim içeriğinin önceden verilmesi, sunulan konuların sınıfta bir film yardımıyla yansıtılmasına olanak tanınması, deneyimlerinin paylaşılmasına fırsat verilmesi, tartışma yönteminin kullanılması ve işlevsel bilgilere yer verilmesi olarak belirtmişlerdir.

2.2 Uygulanan programın sınırlı yönlerine ilişkin öğretmen görüşleri:

Uygulanan eğitim programının sınırlı yönlerinin belirlenmesi, daha sonra düzenlenecek benzer eğitim çalışmalarına yön gösterecektir. Eğitim programının sınırlılıklarına ilişkin katılımcı görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Sürenin azlığı olabilir. Üç günlük bir süre yetersiz diyebilirim... bulunulan ortam dışına çıkılabildi. Görüşme kaydı: Ö4”.

“...uygulamaya biraz daha zaman ayrılrsa idi, söz konusu çocukları gözlemleyebilse idik eğitim programı daha faydalı olurdu. Görüşme kaydı: Ö8”.

“Zaman açısından dar bir zamandı. Görüşme kaydı: Ö11”.

Programın sınırlılıklarına ilişkin katılımcı görüşleri ise uygulamanın olmaması ve eğitim süresinin yetersiz olduğu biçiminde bildirilmiştir.

Araştırma iç geçerliliğinin yüksek tutulabilmesi amacıyla, çalışma grubuna, uygulama bitiminde “Öğretmen İzlem Formu” isimli değerlendirme aracı uygulanmıştır. Araştırmanın uygulama kesitinde; deneyin uygulandığı grupta yer alan öğretmenlerin eğitim programı dışında başka bir kaynaktan (kitap, dergi, radyo programı, uzman söyleşi...), kontrol grubunda yer alan öğretmenlerin ise herhangi bir kaynaktan üstün yetenekli çocuklar konusunda bilgi edinmediği belirlenmiştir.

Özetle; uygulama öncesi deney ve kontrol gruplarının benzer bilgi düzeyinde oldukları, uygulama sonrasında ise deney grubu lehinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Deney grubunun uygulama öncesi puanları uygulama sonrası puanları ile karşılaştırıldığında anlamlı yüksek düzeyde bir farklılık tespit edilmiştir ($z=3.243$, $p<.05$, $d=.87$). Uygulanan programın güçlü yönlerine ilişkin katılımcı görüşleri ise eğitim içeriğinin önceden verilmesi, sunulan konuların sınıfta bir film yardımıyla yansıtılmasına olanak tanınması, deneyimlerinin paylaşılmasına fırsat verilmesi, tartışma yönteminin kullanılması ve işlevsel bilgilere yer verilmiş olması yönündedir. Eğitimin teorik düzeyde işlenmiş olması ve eğitim süresinin kısa olması ise programın sınırlılıkları arasında belirtilmiştir.

Tartışma

Bu bölümde öncelikle uygulanan programın katılımcıların bilgi düzeyine etkisi, daha sonra uygulanan programın güçlü yönleri ile sınırlılıklarına ilişkin öğretmen görüşleri tartışılacaktır.

Katılımcıların ÜYÇBT’ne verdikleri yanıtlar incelendiğinde, deney grubunda yer alan öğretmenlerin son test puanları ortancası ($13.00\pm 10.00-18.00$ [%72.22]) ön test puanlarının ortancasından ($10.00\pm 5.00-14.00$ [%55.56]) daha yüksektir. Bu durum, katılımcıların üstün yetenekli bireylerin belirlenmesi konusunda bilgi düzeyinin son test lehinde %16.66 oranında arttığına işaret etmektedir. Bloom’un Tam Öğrenme Kuramı, öğrencilerin hemen hemen tümünün bir ünite içinde öğrenilecek yeni davranışların %75-80 gibi büyük bir kısmını öğrenmiş olmalarını (Özçelik’ten aktaran Konaş, 2009) öngörmektedir. Deney grubunda yer alan katılımcılarda eğitim sonrası tam öğrenme sınırına yakın biçimde öğrenme gerçekleştirdiği görülmektedir. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğretmenlerin uygulama öncesinde benzer bilgi düzeyinde oldukları ($U=99.50$, $p>.05$), fakat uygulama sonrası deney grubu lehinde anlamlı bir farklılık ortaya çıktığı belirlenmiştir ($U=46.00$, $p<.05$). Ayrıca, analiz sonuçlarına göz atıldığında, uygulama sonrası öğretmenlerin bilgi düzeyinin anlamlı yüksek düzeyde arttığı belirlenmiştir ($z=3.243$, $p<.05$, $d=.87$).

Bu sonuç, farklı branşlardaki üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenleri (Blumen-Pardo, 2002; Gear, 1978; Gökdere, 2004; Gökdere ve Çepni, 2005; Johnson ve diğer., 1995; Konaş, 2009; Reis ve Westberg, 1994; Robinson, 1985), normal öğrencilerin öğretmenleri (Büyükcan, 2008; Kanlı ve Yağbasan, 2002; Kıldan, 2008; Kıldan ve Tezel, 2008; Önen ve diğer., 2009) ve okul öncesi yardımcı öğretmen adaylarını (Şahin, 2013a) kapsayan araştırma sonuçlarına paraleldir: Öğretmenlerin eğitim programı sonunda başarı ortalamaları programa girişteki başarı ortalamalarından daha yüksektir. Ayrıca, öğretmenlere verilen hizmet içi eğitimin yeni bir konu öğrenilmesi üzerinde oldukça etkili ($d=.87$) olduğu tespit edilmiştir. Eğitim programına bağlı olarak bilgi düzeyinin anlamlı ve yüksek düzeyde artmış olması Wade’in (1985) öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim konulu 225 araştırmayı derlediği araştırma sonuçlarına paraleldir.

Kontrol grubunda yer alan öğretmenlerin ön test - son test puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Öğretmenlerin konuya ilişkin bilgi düzeyi başlangıç düzeyine yakındır; son test puanları ortancası ($11.00\pm 4.00-13.00$ [%61.11]) ön test puanları ortancasından ($10.00\pm 2.00-13.00$ [%55.56]) daha yüksektir. Bilgi testine verilen yanıtlar son test lehinde %5.56 oranında yükseldiği belirlenmiştir. Bu duruma katılımcıların ön test ve son test olarak uygulanan değerlendirme aracını hatırlamış olmalarının veya anlık test performanslarının yol açmış olabileceği (Özgüven, 2007) düşünülmüştür.

Araştırmada incelenen bir diğer değişken programın güçlü yönlerine ilişkin katılımcı görüşleridir. Eğitim süresince mesleki deneyimlerin paylaşılmasına fırsat verilmesi, örnek ve açıklamaların anlaşılır kılınması,

etkinliklerde sık sık tartışmalara yer verilmesi, katılımcıların konuya ilişkin çeşitli sorularına gruba veya bireysel olarak çözüm bulunması, üstün yetenekli bir çocuğun özellikleri konusunu içeren bir filmin izlenmesi, eğitim programında işlenen konuları içeren çerçeve program niteliğinde bir dokümanın katılımcılara verilmesi programın güçlü yönlerine işaret etmektedir. Nugent ve Shaunessy (2003) tarafından yapılan bir araştırmada öğretmen eğitiminde üstün yetenekli öğrencilerin özellikleri ile ilgili filmlerin kullanılabilmesi belirtilmektedir. Ayrıca, Wade'ın (1985) hizmet içi eğitim konulu bir meta-analiz çalışmasında; eğitim programı kapsamında film izlenmesi ve eğitim içeriğinin basılı doküman olarak katılımcılara sağlanmasının program etkililiğini orta düzeyde yükselttiği tespit edilmiştir. Bu araştırmada da katılımcılara daha önce eğitim almadıkları bir konuda eğitim sunulmuş olması, eğitim programı kapsamında bir film izlenmesi ve katılımcılara programa ilişkin detaylı bilgi verme amacıyla hazırlanmış olan bir kitapçığın verilmiş olmasının anlamlı ve yüksek düzeyde bir etkiye yol açmış olabileceği düşünülmüştür.

Programın sınırlılıklarına ilişkin öğretmen görüşleri ise eğitim süresinin biraz daha uzun tutulması ve uygulamaya daha fazla ağırlık verilmesi olarak belirtilmiştir. Öğretmenlere yönelik eğitim uygulaması içeren çeşitli araştırmalarda, katılımcılar programın süresinin kısa olması yönünde eleştirilerde buldukları tespit edilmiştir (Gökdere, 2004; Gökdere ve Çepni, 2005; Konaş, 2009). Eğitim seminerlerinin idealde ne kadar olması gerektiğine ilişkin alan yazında ortak bir görüş bulunmamaktadır. Taymaz'a (1997) göre hizmete yeni girenlerin hizmet içi eğitim programları 1-8 ay, çalışmakta olanları 1-4 hafta arasında planlanabileceği belirtilmektedir. Türkiye'de öğretmenlerin hizmet içi eğitiminden sorumlu olan MEB Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı'nın eğitim planlarında öngörülen hizmet içi eğitim süreleri örnek olarak incelendiğinde -eğitimin içeriğe bağlı olarak- 2 ile 96 gün arasında değiştiği tespit edilmiştir (MEB, 2012). Bu uygulamaların yanı sıra, üstün yetenekli öğrenciler konulu öğretmen gruba yönelik bir eğitimin iki haftada bir saat, toplam on sekiz haftalık bir sürede (Graves ve Thompson, 1961) veya her gün altı saat, iki haftalık bir sürede toplam 60 saatlik eğitimler biçiminde (Jhonson, Vickers ve Price, 1995) farklı uygulama örnekleri mevcuttur. Bazı eğitim programlarında ise eğitim süresi ve içeriği öğretmenlerin -başlangıç düzey ve orta düzey olarak- hazır bulunuşluk düzeyine göre farklılaşabilmektedir (Reis ve Westberg, 1994; Robinson, 1985). Örnek olarak verilen birkaç araştırmadan eğitim süresi ve ders yükü yoğunluğuna ilişkin elde edilen ortak bulgu; eğitimin içeriğinin, katılımcıların hazır bulunuşluk düzeyi, katılımcı grubun zaman planlaması gibi birçok değişkene bağlı olarak farklılaşabilmektedir. Eğitim sürelerinin, eğitimin etkililiğine etkisini belirlemeye yönelik bir meta-analitik araştırmada ise birkaç saat süren bir eğitim ile otuz veya daha fazla saat süren bir eğitimin etkililik boyutu ile anlamlı bir farklılık oluşturmadığı belirlenmiştir (Wade, 1985).

Eğitim programının sınırlılıklarına ilişkin öğretmenlerin bir diğer eleştirisi uygulamaya yeteri kadar zaman ayrılmaması yönünde olmuştur. Yetişkin eğitiminde eğitim süresi uzadıkça devamsızlıkların arttığı gözlenmektedir (Konaş, 2009). Eğitim programının uygulaması kapsamında BİLSEM, Fen lisesi gibi üstün yetenekli öğrencilerin eğitim aldığı farklı bir mekana gidilmesi, eğitim süresinin uzamasına yol açacaktır. Eğitimde devamsızlıkların önlenmesi için, üstün zekalı öğrencilerin özellikleri konusu işlendikten sonra gerçek yaşam durumlarının katılımcıların gözünde canlandırılmasını sağlayan bir film izlenmiştir. Ayrıca, öğretmenlere verilen eğitimden sonra, kendilerine bireysel olarak -sadece üstün yetenekli çocukların belirlenmesi değil- üstün yetenekli çocuklarla ilgili her türlü eğitimsel konuda destek sağlanacağı belirtilerek araştırmacının kişisel iletişim bilgileri verilmiştir. Ancak, eğitim sonrası süreçte öğretmenlerden araştırmacıya bu yönde herhangi bir talep yansımamıştır.

Sonuç ve Öneriler

Türkiye'de ilköğretime devam eden öğrenci sayısı 10.274.728'dir (MEB, 2010b) ve resmi tanılama sistemine göre ilk %2'lik dilim üstün yetenekli olarak kabul edilmektedir (Kılıç, 2010). Bu orana göre Türkiye'de 205.495 civarında üstün yetenekli öğrenci olması beklenmektedir. Ancak, mevcut duruma göz atıldığında zihinsel alanda üstün yetenekli olduğu belirlenmiş öğrenci sayısı 14.325'tir (Kılıç, 2010). Tanılanan öğrenci sayısı, üstün yetenekli öğrencilerin ancak %7'sine denk gelmektedir. Geriye kalan diğer %93'lük bölümde yer alan öğrencilere ilişkin herhangi bir veriye ulaşılamamıştır. Bu durum, zihinsel alanda üstün

yetenekli bireyler için geçerlidir. Diğer yetenek alanları da bu kapsamda göz önünde bulundurulduğunda söz konusu sayının daha da yükselmesi beklenmektedir.

Gear'ın (1978) bir araştırmasında zihinsel alanda üstün yetenekli öğrenciler konusunda eğitim alan öğretmenlerin (%85.5) eğitim almayan öğretmenlere (%40.3) göre öğrencileri daha iyi tanıdığı belirlenmiştir. Hatta, daha fazla eğitim alan öğretmenlerin daha az eğitim alan öğretmenlere göre konuya daha hâkim olduğunu vurgulayan çeşitli araştırma bulguları da vardır (Hansen ve Feldhusen, 1994; Reis ve Westberg, 1994; Robinson, 1985). Türkiye'deki mevcut duruma ilişkin yukarıda verilen rakamlar söz konusu araştırma bulguları kapsamında değerlendirildiğinde sınıf öğretmenlerinin konuya ilişkin yeterliliklerinin artırılması önemli bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye'de resmi makamlarca kabul edilen öğretmen tanımı: “*Sınıfında bulunan öğrencilerin bilişsel, fiziksel, sosyal, dil, duygusal, kültürel gelişimleri açısından tanıyan ve öğrenme biçimlerini, güçlü ve zayıf yönlerini, ilgi ve ihtiyaçlarını bilen kişi*” biçimindedir (MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, 2006). Ancak, öğretmen yeterliliklerinin tanımlanması ve sınırlarının belirlenmesi, bu mesleğin doğası gereği karmaşık bir nitelik taşımaktadır. Çünkü öğretmenlik mesleği ve öğretmenlerin neleri bilmesi ve yapabilmesi gerektiğine ilişkin beklenti sürekli değişen bir özelliğe sahiptir (TED, 2009). Bununla birlikte, öğretmenlerin görevlerini tam anlamıyla yerine getirebilmesi mesleki bilgi ve becerilerle donanımlı olmalarına ve bunu sürekli güncellemelerine bağlıdır. Aksi takdirde, birçok üstün yetenekli birey okullarda fark edilmeyebilecektir.

Öğretmen yeterlilikleri konusunda Türkiye'de MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğüne 2002 yılında Temel Eğitime Destek Projesi kapsamında bir çalışma başlatılmıştır. Bu çalışmanın beş bileşeninden birisi de “Öğretmen Eğitimi”dir. Öğretmen eğitimi kapsamında, sınıf öğretmenlerinin ve diğer branş öğretmenlerinin taşınması gereken genel nitelikler belirlenmiştir. Ancak, sınıfında üstün yetenekli öğrenci bulunan bir öğretmenin taşınması gereken niteliklere ilişkin herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Bu yönde bir çalışmanın yapılması, yani ulusal standartların ve performans ölçütlerinin belirlenmesi gerekmektedir. Böylece, sınıf öğretmenliği müfredat programları bu doğrultuda tekrar gözden geçirilebilir. Ayrıca, çalışmaya yeni başlayan öğretmenlere seçim sonrası – görev öncesi dönemde verilen eğitim içerikleri ile çalışanlara yönelik düzenlenen hizmet içi eğitim, kurs, seminer vb. etkinliklerde bu konuya yer verilmelidir.

Bu araştırma, Tekirdağ İli, 2012 yılında, 2-5.nci sınıflarda derslere giren sınırlı sayıda sınıf öğretmeni ve kamu okulu ile sınırlı kalmıştır. Türkiye'de eğitim sisteminde 2013 yılından itibaren yapısal değişikliklere gidilmiştir. Kısaca, 4+4+4 ismi verilen yeni bir sisteme geçilmiştir. Bununla birlikte, kamuda çalışan öğretmenlerin beklenti ve çalışma alışkanlıkları ile özel sektörde çalışan öğretmenlerinki birbirinden farklılaşmaktadır. Dolayısıyla, uygulanan eğitim programının güçlü yönleri ile sınırlılıklarına ilişkin elde edilen bulguların genellenebilmesi daha büyük öğretmen gruplar üzerinde söz konusu etmenler kapsamında ayrıca araştırılması ile mümkün gözükmektedir.

Son olarak; konuya ilişkin ileri araştırma yapmak isteyen araştırmacılara eğitim programının etkililiği (zihinsel alanda üstün yetenekli olarak belirlenen öğrenci sayısı/ zihinsel alanda üstün yetenekli olduğu doğrulanan öğrenci sayısı) ve verimliliğine (zihinsel alanda üstün yetenekli olarak belirlenen öğrenci sayısı/ zihinsel alanda üstün yetenekli olarak aday gösterilen öğrenci sayısı) ilişkin izlem araştırması yapmaları önerilebilir. Eğitim programından edinilen bilgilerin uygulamaya ne ölçüde aktarıldığı, uygulamaya aktarırken karşılaşılan güçlükler ve uygulama aşamasında destek duyulan konular araştırılabilir. Tüm bunların yanı sıra, Tabla model dışında farklı modellere göre hazırlanacak eğitim programlarına da başvurularak programın etkisi ve katılımcıların görüşleri tekrar değerlendirilebilir.

KAYNAKLAR

- Akarsu, F. (2004). Üstün yetenekliler. Şirin, M. R., Kulaksızoğlu A, ve Bilgili A. E. (Ed) *I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Makaleler Kitabı* içinde, (s.127-154). Çocuk Vakfı Yayınları, Yayın No:64, İstanbul.
- Akgül, A. ve Çevik, O. (2005). *İstatistiksel analiz teknikleri "spss'te işletme yönetimi uygulamaları"*, (İkinci Baskı), Emek Ofset, Ankara.
- Blumen-Pardo, S. (2002). Effects of a teacher training workshop on creativity, cognition and school achievement in gifted and non-gifted second-grade student in Lima, Peru. *High Ability Studies*, 13 (1), 47-58.
- Büyükcın, Y. (2008). *İlköğretim okullarındaki hizmetiçi eğitim seminerlerinin öğretmenlere yararları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Büyükoztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (7. Baskı), Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (4. Baskı), Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Demirel, Ö. (2008). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. (11. Basım), Pegem Akademi Yayınevi, Ankara.
- Gear, G. H. (1978). Effects of training on teachers' accuracy in the identification of gifted child. *Gifted Child Quarterly*, 22 (1), 90-97.
- Gökdere, M. (2004). *Üstün yetenekli çocukların fen bilimleri öğretmenlerin eğitimine yönelik bir model geliştirme çalışması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Gökdere, M. ve Ayvacı, H. Ş. (2004). Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar ve özellikleri ile ilgili bilgi seviyelerinin belirlenmesi. *On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 17-26.
- Gökdere, M. ve Çepni, S. (2005). Üstün yeteneklilerin fen bilimleri öğretmenlerine yönelik bir hizmet içi eğitim uygulama ve değerlendirme çalışması. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (3), 271-296.
- Graves, M., & Thompson, J. (1961). An in-service program with teachers of gifted children, *Gifted Child Quarterly*, 5 (1), 91-92.
- Hansen, J. B., & Feldhusen, J. F. (1994). Comparison of trained and untrained teachers of gifted student. *Gifted Child Quarterly*, 38 (3), 115-121.
- Hunsaker, S. L., Finley, V. S., & Frank, E. I. (1997). An analysis of teacher nominations and student performance in gifted programs. *Gifted Child Quarterly*, 41 (2), 19-24.
- İnan, H. Z., Bayındır N. ve Demir, S. (2009). Awareness level of teachers about the characteristics of gifted children. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 3 (3), 2519-2527.
- Johnson, A. B., Vickers, L.& Price, R. (1995). Teaching gifted children: a summer institute for regular classroom teacher. *Education Vol.* 105 (2), 193-200.
- Kalaycı, Ş. (2008). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*, (3.Baskı), Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kanlı, U. ve Yağbasan, R. (2002). 2000 yılında ankara'da fizik öğretmenleri için düzenlenen hizmetiçi eğitim yaz kursunun etkinliği. *Milli Eğitim Dergisi*, 153-154, dhgm.meb.gov.tr/Yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/153-154/kanli.htm adresinden, 20.03.2010 tarihinde edinilmiştir.

- Kıldan, O. A. (2008). *Yapılandırmacı yaklaşıma göre okulöncesi öğretmenlerine verilen hizmet içi eğitimin öğretmen – çocuk ve öğretmen – ebeveyn ilişkilerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kıldan, O. A. ve Temel, Z. F. (2008). Yapılandırmacı yaklaşıma dayalı oluşturulan hizmet içi eğitimin öğretmenlerin öğretmenlikle ilgili bazı görüşlerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16 (8), 25-36.
- Kılıç, R. (2010). *I.Uluslararası Üstün Yetenekliler Eğitimi Sempozyumu*, www.ustunyeteneklilersempozyumu.org adresinden, 30.10.2012 tarihinde edinilmiştir.
- Kontaş, H. (2009). *BİLSEM öğretmenlerinin program geliştirme ihtiyaçlarına ilişkin geliştirilen programın etkililiği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- MEB, (2012). *2012 yılı hizmet içi eğitim planı*. http://hedb.meb.gov.tr/net/_Plan/2012plan.zip adresinden, 15.02.2012 tarihinde edinilmiştir.
- MEB, (2011). *2011 yılı hizmet içi eğitim planı*. http://hedb.meb.gov.tr/net/_Plan/2011_plan.zip adresinden, 10.03.2012 tarihinde edinilmiştir.
- MEB, (2010a). *Milli Eğitim Bakanlığı istatistik yıllığı örgün eğitim 2009-2010*.
- MEB, (2010b). *2010 yılı hizmet içi eğitim planı*. http://hedb.meb.gov.tr/net/_plan/2010_%20Hizmetici_Egitim_Planı.zip adresinden, 01.02.2010 tarihinde edinilmiştir.
- MEB, (2009). *2009 yılı hizmet içi eğitim planı*. http://hedb.meb.gov.tr/net/_plan/2009_Hizmetici_Egitim_Planı.zip adresinden, 01.02.2010 tarihinde edinilmiştir.
- MEB, (2008). *2008 yılı hizmet içi eğitim planı*, http://hedb.meb.gov.tr/net/_plan/2008_kur_plan.zip adresinden, 01.02.2010 tarihinde edinilmiştir.
- MEB, (2007). *2007 yılı hizmet içi eğitim planı*, http://hedb.meb.gov.tr/net/_plan/2007.mht adresinden, 01.02.2010 tarihinde edinilmiştir.
- MEB, (2006). *2006 yılı hizmet içi eğitim planı*, http://hedb.meb.gov.tr/net/_plan/2006.mht adresinden, 01.02.2010 tarihinde edinilmiştir.
- MEB, (2005). *2005 yılı hizmet içi eğitim planı*., http://hedb.meb.gov.tr/net/_plan/2005.mht adresinden, 01.02.2010 tarihinde edinilmiştir.
- MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü (2006). *Temel eğitime destek projesi “öğretmen eğitimi bileşeni” : öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri*, Ankara.
- MEB EARGED, (2008). *Sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi*, Ankara.
- Nugett, S. A. & Shaunessy, E. (2003). Using film in teacher training: viewing the gifted through different lenses. *Roeper Review*, 25 (3), 128-134.
- Önen, F., Mertoğlu, H., Saka, M. ve Gürdal, A. (2009). Hizmet içi eğitimin öğretmenlerin öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin bilgilerine etkisi: öpyep örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (3), 9-23.
- Özgüven, İ. E. (2007). *Psikolojik testler*. PDREM Yayınları, Ankara.
- Reis, S. M., & Westberg, K. L. (1994). The impact of staff development on teachers' ability to modify curriculum for gifted and talented students. *Gifted Child Quarterly*, 38 (3), 127-135.

- Robinson, A. (1985). Summer institute on the gifted: meeting the needs of the regular classroom teacher. *Gifted Child Quarterly*, 29 (1), 20-23.
- Robinson, N. M. (2005). In defense of a psychometric approach to the definition of academic giftedness: a conservative view from a die-hard liberal, In Sternberg, R. J., Davidson, J. E. (Eds), *Conceptions of giftedness* (3rd ed, pp.247-280), Cambridge University Press, Cambridge.
- Rohrer, J. C. (1995). Primary teacher conceptions of giftedness: image, evidence, and nonevidence, *Journal For The Education Of The Gifted*, 18 (3), 269-283.
- Sak, U. (2010). *Üstün zekalılar: özellikleri tanılanmaları ve eğitimleri*, Maya Akademi, Ankara.
- Şahin, F. (2011). *Okul öncesi yardımcı öğretmen adaylarına üstün zekalı ve üstün yetenekli bireyler konusunda verilen bir eğitimin etkililiği*, 21. Ulusal Özel Eğitim Kongresinde sunulmuş bildiri, Gazimagusa-Kıbrıs.
- Şahin, F. (2012). *Üstün yetenekli bireylerin belirlenmesi konusunda bir bilgi testi geliştirme çalışması*, 3. Türkiye Üstün Yetenekliler Kongresinde sunulmuş bildiri, Ankara.
- Taymaz, H. (1997). *Hizmetiçi eğitim*. (3. Basım), Tapu ve Kadastro Vakfı Matbaası, Ankara.
- Tomlison, (1999). *The differentiated classroom: responding to the the needs of all learners*. Alexandria, VA: Assosiation For Supervision And Curriculum Development.
- TED, (2009). *Öğretmen yeterlikleri*. Adım Okan Matbaacılık, Ankara.
- Vantassel-Baska, J. (1998a). A comprehensive model of program development, In Vantassel-Baska, J. (Eds), *Excellence in educating gifted and talented learners*, (3rd ed, pp.309-334). Love Publishing, Colorado.
- Vantassel-Baska, J. (1998b). Characteristics and needs of talented learners, In Vantassel-Baska, J. (Eds), *Excellence in educating gifted and talented learners*, (3rd ed, pp.173-191). Love Publishing, Colorado.
- Wade, K. R. (1985). What makes a difference in inservice teacher education? a meta-analysis of research. *Educational Leadership*, 42 (4), 48-54.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (5. Basım), Seçkin Yayınevi, Ankara.

Summary

The Effect of A Training Programme on Teachers' Knowledge on Identification of Talented Students by Primary School Teachers

Feyzullah Şahin*

Namık Kemal University

Tevhide Kargin**

Ankara University

Purpose

In this study, the effectiveness of an education programme to identify talented students was carried out on class teaching in the 2nd, 3rd, 4th, and 5th grade classes at general education schools and determining the teachers' opinions regarding the strengths and limitations of the training programme was aimed.

Methods

The research was carried out in two stages. The first stage required a experimental design with pretest- post test control groups. In the second phase, descriptive method was counselled to determine the teachers' views concerning the strengths and limitations of the training programme. In the descriptive method, semi-structured interview form was used. The population of the research consisted of 29 teachers working at general education schools in Tekirdağ in 2012. Of the teachers mentioned, 14 of the participants took part in the experiment group and 15 of them were in the control group. In the practice of the research, a training programme improved by the researcher according to Taba model was used. The programme continued 3 hours during three successive days and 9 hours in total. The data was gathered with three assessment; 19 multiple choice questions with five options called "Information Test to Identify Talented Children", "Teacher Monitoring Form" consisting of four open-ended questions and a semi-structural interview form. Wilcoxon Signed Ranks Test and Mann Whitney U Test were used in the analysis of the quantitative data and descriptive method was used in the analysis of qualitative data.

* Correspondence: Lecturer (PhD) Feyzullah Şahin, Namık Kemal University, Child Development Department of Health Vocational School, E-mail: fsahin@nku.edu.tr

**Prof. Tevhide Kargin, Ankara University Faculty of Educational Sciences Faculty, Ankara, E-mail: tkargin@ankara.edu.tr

Result

According to the results of the analysis, it was found that there is a significant difference between the scores of pretest and posttest of the teachers taking part in the gorup in which the experiment was performed on ($z=3.243$, $p<.05$, $d=.87$). Considering the totals of the difference scores, it was found that this difference observed was in favor of positive sequences, that is, the post-test practice programme. It can be said that the education programme held has an effect on the knowledge levels of the teachers that were in the experiment group. There is not any significant difference between the pretest and post-test scores of the control group teachers in the information test. The strengths of the programme were determined by offering the participants the pre-practice content of education in the form of a booklet, consulting to interactionist methods and watching a film within the scope of practice. The training programme's not being consulted in practising in the real settings was expressed among the limitations of the training programme.

Discussion

At the end of the practice, it was determined that the knowledge of the participants to identify talented students increased in favor of the post-test. While the knowledge level of the experiment group was at first at the level of % 55.56, it reached to %72.22 after the practice. Bloom's theory of Complete Learning foresees that nearly all of the students learn %75-80 of the new attitudes (Özçelik quoting Konaş, 2009). According to this, a conclusion close to the Complete Learning criterion was reached.

In the literature of the area, a limited number of researches which included the training programme of identify talented students was reached. In these researches, it was observed that the knowledge levels of the teachers to identify talented students increased significantly after the education programme was practised (Gökdere, 2004; Graves & Thomson, 1961; Johnson, Vickers & Price, 1995). In this study, results consistent with the findings of the research in question were obtained.

Recommend

In connection with the teaching programme, the fact that the teachers that were in the experiment group will look at students more selectively in the later processes and as a result they will identify the potential talented individuals in their classes incisively.

It can be suggested to the researchers who want to do future research regarding the subject to do monitoring research. Thus, specifying to what extent the information obtained from the teaching programme is transferred to the practice, difficulties ocured while transferring to the practice and areas they need support.

